

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamiskeinot / Asiakasraati

Keski-Pohjanmaan aluehallitus 16.06.2025 § 173
2274/00.02.01/2025

Valmistelija osallisuus- ja asiakkuuspäällikkö Jussi Salminen, vs hallintolakimies
Aino Aurala

Hyvinvointialuelain 29 §:n mukaan:

Hyvinvointialueen asukkailla ja palvelun käyttäjillä on oikeus osallistua ja vaikuttaa hyvinvointialueen toimintaan. Aluevaltuuston on pidettävä huolta monipuolisista ja vaikuttavista osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksista ja menetelmistä.

Osallistumista ja vaikuttamista voidaan lain mukaan edistää erityisesti:

- 1) järjestämällä keskustelu- ja kuulemistilaisuuksia sekä raateja;*
- 2) selvittämällä asukkaiden ja hyvinvointialueella säännönmukaisesti tai pitempiaikaisesti asuvien tai oleskelevien palvelujen käyttäjien mielipiteitä ennen päätöksentekoa;*
- 3) valitsemalla palvelujen käyttäjien edustajia hyvinvointialueen toimielimiin;*
- 4) suunnittelemalla ja kehittämällä palveluja yhdessä palvelujen käyttäjien kanssa;*
- 5) järjestämällä mahdollisuuksia osallistua hyvinvointialueen talouden suunnitteluun;*
- 6) tukemalla asukkaiden sekä järjestöjen ja muiden yhteisöjen oma-aloitteista asioiden suunnittelua ja valmistelua.*

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen hallintosäännön 3. luvun mukaan Soiten vaikuttamistoimielimiksi on todettu nuorisovaltuusto, vanhusneuvosto ja vammaisneuvosto, jotka ovat lakisääteisiä. Harkinnanvaraisiksi vaikuttamistoimielimiksi on määritetty alueneuvottelukunta ja asiakasraati.

Vaikuttamistoimielimille tulee antaa mahdollisuus vaikuttaa hyvinvointialueen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun, toteuttamiseen ja seurantaan asioissa, joilla on tai joilla vaikuttamistoimielin arvioi olevan merkitystä palveluiden kannalta, ja vaikuttamistoimielimet tulee ottaa mukaan osallistumisen ja kuulemisen kehittämiseen hyvinvointialueella.

Hyvinvointialueen demokratia- ja osallisuustyön tavoitteena tulee olla mahdollisimman laajan asukasosallistumisen ja vaikuttamisen mahdollistaminen, hyödyntäminen ja tukeminen. Alueilla tarvitaan monenlaisia osallistumisen paikkoja, joissa asukkaat ja palvelujen käyttäjät saavat äänensä kuuluviin. Demokraattisen uudistuksen

onnistuminen edellyttää joustavasti ja laajasti ihmisten palautteen ja monipuolisen panoksen hyödyntämistä heidän lähipalvelujensa jatkuvassa kehittämistyössä. Näihin tavoitteisiin asiakasraati yhdistettynä sähköiseen palautekanavaan antaa hyvän mahdollisuuden.

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen hallintosäännön 18 §:n 1 momentin mukaan:

Aluehallitus asettaa asiakasraadit valtuustokausittain tai määrättyä tehtävää varten määräaikaaisesti. Asiakasraati voi laajentaa kokoonpanoa tarvittaessa.

Hallintosäännön 18 §:n 2 momentin mukaan:

Aluehallitus hyväksyy vaikuttamistoimielimelle toiminta- tai johtosäännön, jossa todetaan sen tehtävät, jäsenten lukumäärä ja valintatapa, toimikausi, kokous- ja toimintakäytännöt, puheenjohtajan valinta ja sihteerin tehtävien hoitaminen.

Aluehallitus on päätöksellään 6.3.2023 § 58 hyväksynyt asiakasraadin toimintasäännön ja nimennyt asiakasraadin esittelijäksi osallisuus- ja asiakkuuspäällikkö Jussi Salmisen. Aluehallituksen hyväksymän ja voimassa olevan asiakasraadin toimintasäännön mukaan:

Asiakasraadin osallistujat voidaan valita avoimella haulla haastattelun kautta tai satunnaisotannalla joko koko valtuuston toimintakaudeksi tai lyhyemmäksi aikaa. Tavoitteena on perustaa yksi asiakasraati elinkaarimallilla (ohjeellisesti 4+4+4) ja tarvittaessa laajentaa tai täydentää sitä kiinnostusta osoittaneilla henkilöillä tai jopa määräaikaaisesti erillisellä asiakasraadilla, jotta päästään riittävän syvälle teema tai palvelukohtaisesti.

Asiakasraadinkokoonpanossa on tärkeää, että:

- *eri sukupuolet ovat edustettuina*
- *maantieteellinen kattavuus on riittävän monipuolinen*
- *jäseniä valitaan ohjeellisesti elinkaarimallin mukaisesti*
- *valitut ovat aidosti kiinnostuneita asiakasraati työstä*
- *saadaan riittävästi kiinnostuneita myös spesifimpiin asioihin*
- *huomioidaan alueen kaksikielisyys.*

Kokoonpanon valintaprosessi on seuraava:

- *aluehallitus valtuuttaa viranhaltijan (asiakasraadin esittelijän) ilmoittamaan asiakasraatilaiset haettavaksi*
- *aluehallitus valtuuttaa esittelijän valitsemaan asiakasraatiin 12 henkilöä ohjeellisesti elinkaarimallin pohjalta. Asiakasraati voi laajentaa kokoonpanoa tarvittaessa. Lisäksi esittelijä, tarvittaessa sihteeri ja muut asiantuntijat.*
- *asiakasraati voi pyytää muita asiantuntijajäseniä hyvinvointialueen palveluista.*

- *hyvinvointialueen asiakasraati nimeää keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan ensimmäisessä kokouksessaan.*
- *valintaprosessi viedään läpi valtuustokausittain.*
- *toimikauden aikana tapahtuvat henkilömuutokset tehdään hyvinvointialueen asiakasraadissa.*
- *asiakasraati voi asettaa ja nimetä keskuudestaan määräaikaista tai tehtäväkohtaisia teema- tai palvelukohtaisia ryhmiä.*

Päätösesitys

Aluehallitus päättää

1. asettaa asiakasraadin valtuustokaudeksi;
2. valtuuttaa asiakasraadin esittelijän eli osallisuus- ja asiakkuuspäällikkö Jussi Salmisen ilmoittamaan asiakasraatilaiset haettavaksi ja valitsemaan asiakasraatiin 12 henkilöä noudattaen toimintasäännössä todettuja asiakasraadin kokoonpanoa koskevia periaatteita.

Päätös

Aluehallitus päätti päätösesityksen mukaisesti.

Merk. osallisuus- ja asiakkuuspäällikkö Jussi Salminen esitteli asiaa kokouksessa.